

Ameliyat-ı cerrâhiye

“Risâle-i Nûr’da geçen ‘ameliyat-ı cerrâhiye, ameliyat-ı dâhiliye ve ameliyat-ı insaniye’ kavramlarını açıkla mısınız?”

Risâle-i Nûr’da kalbin hastalıklardan arınmasını ifâde eden mecâzî bir sıfat tamlaması olarak kullanılan ameliyat-ı cerrahiye; sözlükte, cerrâhî operasyon, tıbben yapılan ameliyat, bir hastalığın tedâvîsi için vücudun içinin bıçakla açılarak hastalığa müdâhale edilmesi ve hastaya yapılan cerrâhî müdâhale ve operasyon demektir.

Cenab-ı Hakk’ın en sevdiği kullarına hastalıklar verdiğini ve böylece rahmet etmesi ve bağışlaması için hastalıkları birer vesîle kıldığını beyan eden Bediüzzaman, bundan dolayı hastalıkların dış görünüşlerine bakıp ah demek yerine, iç mânâlarına bakıp oh denilmesi gerektiğini tavsiye eder. Bediüzzaman’a göre, eğer hastalıkların mânâları güzel olmasaydı Hâlık-ı Rahîm en sevdiği kullarına hastalıklar vermezdi. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm), “İnsanların en çok belâ ve musîbete mâruz kalanları peygamberlerdir, sonra evliyâlardır. Sonra da derecelerine göre diğer insanlardır” buyurmuştur.¹

Başta Eyyûb Aleyhisselâm olmak üzere sair peygamberler, evliyâlar ve derecelerine göre salih kimseler çektikleri hastalıklara birer hâlis ibâdet ve rahmet hediyesi nazarıyla bakmışlar, sabır içinde şükretmişler; hastalıkları Hâlık-ı Rahîm’in rahmetinden gelen birer ameliyat-ı cerrâhiye nevinden görmüşlerdir.²

Bediüzzaman’a göre, “Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesnâ”³ âyetinin meâlini gösteren “Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!” cümlesi, dünya ve dünyadaki sevgililerin ayrılıklarından ve ölümlerinden gelen hadsiz mânevî yaralar için bir ameliyat-ı cerrâhiye hükmündedir. Çünkü “Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!” cümlesi bütün hadsiz mânevî yaralara hem merhem, hem ilaçtır. Yani, “Sen bâkîsin. Giden gitsin. Sen yetersin. Mâdem Sen bâkîsin; giden her şeye bedel Senin bir rahmet cilven kâfidir. Mâdem Sen varsın; Senin varlığına î mân ile intisabını bilen ve İslâmiyet sırrıyla o intisâba göre hareket eden insana her şey var. Fenâ ve zevâl, mevt ve adem bir perdedir, bir tâzelenmektir; ayrı ayrı menzillerde gezmek hükmündedir” demektir. Böylece o yüreği yandıran, kalbe ayrılık acısı veren, hüznü, elemli, karanlıklı, dehşetli ruh hâli; sevinçli, neşeli, lezzetli, nurlu, sevimli ve hoş bir ruh hâline döner. Dil ve kalp, hattâ vücudun bütün zerrelere hal dili ile “Elhamdülillah” derler.⁴

“Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!” cümlesinin, kalpte âdetâ cerrâhî bir ameliyat yaparak kalbin ilgisini Allah’tan başka her şeyden çekip aldığını söyleyen Said Nursî, muhabbetin,

yaratılıŖta insana verilen bir köklü duygu olduğunu, fakat bu duygunun Cenab-ı Hak için kullanılması gerekirken, varlıklar için kullanıldığını; halbuki muhabbet edilen varlıkların durmayıp gidiyor oluşları, insana dâimâ dayanılmaz ayrılık acısı verdiğini; insanın hadsiz muhabbetinin, böylece hadsiz azaplara dönüştüğünü, bunun ise insan kalbine dayanılmaz yaralar açtığını kaydeder.

Oysa Bediüzzaman’a göre, ayrılık azabını çekmekte kabahat ve kusur insanın kendisine aittir. Çünkü kalbindeki hadsiz muhabbet duygusu hadsiz ve bâkî güzel olan Cenab-ı Allah’a yönlendirilmek üzere verilmiş iken o insan bu duyguyu kötüye kullanarak yüzünü fânî varlıklara çeviriyor. Böylece kusur ediyor; kusurunun cezâsını ise ayrılık azabıyla çekiyor.

İşte insanın bu kusurdan uzaklaŖıp, fânî sevgililerden alâkasını keserek, sevgililer onu terk etmeden evvel, o fânî sevgilileri terk ederek muhabbetini yalnız Bâkî olan Cenab-ı Allah’a çevirmesini ifâde eden “Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!” cümlesi; “Hakîkî Bâkî yalnız Sensin. Senden başka her Ŗey fânîdir. Fânî olan elbette bâkî bir sevgiye değmez. Mâdem o hadsiz sevgililer fânîdirler. Beni bırakıp gidiyorlar. Onlar beni bırakmadan evvel ben onları ‘Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!’ diyerek bırakıyorum. Yalnız Sen bâkîsin. Ve Senin bâkî kılman ile varlıklar bekâyâ mazhar olmaktadırlar. Öyle ise her Ŗey ancak Senin muhabbetin ile sevilir. Yoksa kalbin alâkasına lâayık değildirler” mânâsını kalplerde perçinliyor.

İşte bu halde bir kalp, hadsiz sevgililerinden vazgeçiyor. Fânî sevgililerin güzellikleri üstünde fânîlik damgasını görüyor ve kalbî alâkasını koparıyor. Eğer koparmazsa sevgilileri adedince mânevî yaraları olacaktır.

İkinci defa “Yâ Bâkî! Ente’l-Bâkî!” cümlesini söylediğimizde, bu bekâ cümlesinde, hadsiz yaralarımıza hem merhem, hem de hadsiz ilâç bulmaktayız. Yani demek istemekteyiz ki: “Mâdem Sen bâkîsin; yeter, her Ŗeye bedelsin. Mâdem Sen varsın; her Ŗey var.”⁵

Hâlis ehl-i îmanın başına gelen Ŗefkat tokatlarının onlar hakkında birer ameliyat-ı cerrâhiye hükmünde olduđunu⁶ beyan eden Üstad Said Nursî Hazretleri; dünya aşkı, mal hırsı ve dünya malına aşırı düşkünlük sebebiyle zekâtı vermemenin ve ibâdetleri aksatmanın “malda bereketsizlik” gibi mânevî bir ameliyat-ı cerrâhiyeye neden olduğunu kaydeder.⁷

Kendisiyle ilgili bir örnek olarak da Bediüzzaman Hazretleri; Gavs-ı Azam Ŗeyh Abdulkadir Geylânî’nin (ra) Fütûhu’l-Gayb namındaki çok Ŗiddetli kitabını kendisini muhatap sayarak okuduğunu, gururunu ve nefsini dehşetle kıran bu kitabın nefsinde

şiddetli ameliyat-ı cerrâhiye yaptığını, fakat neticede şifâlı bir ameliyata dönüşerek kalbine inkişaf verdiğini kaydeder.⁸

Ameliyat-ı dahiliye; sözlükte dâhilî ameliyat, iç ameliyât ve tıpta iç hastalıkları için yapılan cerrâhî müdâhale demektir. Risâle-i Nûr'da kalbin mânevî hastalıklarından arınması ve nefisten gelen yaralardan şifâ bulması için insanın kendi bünyesinde veya hizmet dâiresi içinde ya da Müslümanlar arasında gerek kader tarafından, gerekse irâdeye bağlı olarak yapılan mânevî “iç müdâhale” veya “dâhilî terbiye usûlüne” Üstad Bediüzzaman Said Nursî ameliyat-ı dâhiliye demiştir.

Meselâ Bediüzzaman'a göre, ibadetlerini ihmal edenlere gelen amel cinsinden cezâlar, zekâtını vermeyenlere gelen mal zayiâtı veya mal tutkunlarına semâvî âfetle isâbet eden mal telefî, toplumca İslâmın şeâirine sahip çıkmamanın netîcesinde gelen ekonomik buhran ve geçim sıkıntısı kader tarafından tayin edilen birer ameliyat-ı dâhiliyedir.⁹

Ameliyat-ı insaniye ise, sözlükte insan üzerinde yapılan ameliyat, insanın hastalıklarını tedâvî etmek için yapılan operasyon ve insan için yapılan tıbbî müdâhale mânâlarındadır.

Bediüzzaman'a göre kader tarafından tayin edilen ve insanı uyarmak ve ameli karşısında cezâ olmak üzere verilen ve kendisine ameliyat-ı cerrâhiye veya ameliyat-ı kaderiye de denilen ameliyatlar, yani İlâhî cezâlar ve semâvî îkazlar aynı zamanda birer ameliyat-ı insaniyedir.¹⁰ Çünkü yapıp ettiklerinin yanlış olduğunu bildirmesi, aklını başına getirmesi ve doğru yola sevk etmesi için kader bu tür dünyevî cezâ ve musîbetleri insan üzerinde uygulamaktadır. Sonuçta akli başında olan insanlar bu cezâlardan ders almakta ve sürüklendikleri yanlış yoldan dönerek tövbekâr olmaktadır.

İnsanı doğru yola yönlendiren kader, böylece aslında bir hidâyet rehberi görevini de üstlenmiş olmaktadır. Anlaşıyor ki, her şey insan oğlunun âhirette kaybetmemesi ve ebedî hayatını kazanması için kader tarafından düzenlenmiştir. Bundandır ki, dünyanın musîbetleri âhiretin gülleri hükmündedir.

Bu hakikat Peygamber Efendimiz (asm) tarafından defalarca dile getirilmiştir. Bir hadislerinde, “Musîbetler, yüzlerin karardığı Kıyâmet Gününde sahibinin yüzünü ak eder”¹¹ buyuran Allah Resûlü (asm), bir diğer hadislerinde, “Allah kul için önceden mânevî bir makam takdir etmiştir. Fakat kul ameliyle o makama ulaşamıyorsa Allah ona bedeni, çoluk çocuğu ve malıyla ilgili bir musîbet verir. Sonra da daha önce takdir ettiği makama ulaşması için onu bu musîbetlere karşı sabırlı kılar”¹²

buyurmuştur.

Cenâb-ı Hak içinde bulunduğu imtihanlar sebebiyle ehl-i imana sabır ve sıhhat ihsan buyursun. Âmin.

Dipnot:

1-Kenzu'l-Ummâl, 3/326/6780;

2-Lem'alar, s. 215;

3-Kasas Sûresi, 28/88;

4-Lem'alar, s. 245.

5- Lem'alar, s. 21

6- Lem'alar, s. 50

7- Kastamonu Lâhikası, s. 164

8- Mektûbât, s. 339; Sikke-i Tasdîk-i Gaybî, s. 129; Tarihçe-i Hayat, s. 122

9- Kastamonu Lâhikası, s. 65

10- Kastamonu Lâhikası, s. 164

11- Câmiü's-Sağîr 4/3796

12- Câmiü's-Sağîr, 1/377